

'Landfort' en de familie Luyken

Dr. Johann Albert Luyken, kocht het landgoed Landfort in 1823. Hij was arts en botanicus. Na zijn studie maakte hij een lange reis door Europa om in de grote ziekenhuizen te opereren en beroemde wetenschappers te leren kennen. Ook verzamelde hij 40.000 mossen en planten voor zijn -bewaard gebleven- herbarium. Hij reisde met de diligence, per zeilsloop of hij ging met ezels de bergen in. In brieven en in een dagboek deed hij er verslag van. Zo was hij toevallig net in Napels toen de Vesuvius uitbrak.

Op 6 januari 1812 beschreef hij de eerste nieuwjaarsdag uit de eerste hand: "Enkele uren na mijn aankomst vierde de Vesuvius mijn intrek met een grote uitbraak. Een uniek schouwspel, dat het grootste vuurwerk ter wereld tot een armoedig kinderspel maakt. In twee grote vonkenzuilen stegen de vlammen naar de hemel en wierpen gloeiende rotsgesteentes om zich heen en verlichtten de hele Golf (van Napels) en onderkant Van de stad. Een brede stroom van gloeiende lava vloeide vanuit de krater tot 2-3 mijl van het meer naar beneden en vergrootte de schoonheid. Dit alleen heeft me totaal met Italië verzoend en het heeft alle voorstellingen die ik ervan had overtroffen. Nog groter is het geluk precies op de goede tijd hierheen gekomen te zijn. De hemel is me bij alles wat ik heb ondernomen gunstig gestemd geweest, maar dat hij ook dit mooie schouwspel voor me in petto had, had ik nooit gedacht. Andere reizigers zijn hier jarenlang gebleven om een uitbraak af te wachten, anderen zijn al acht jaar in Rome en kwamen meermaals tevergeefs hierheen."

Een maand later, Rome februari 1812: "Uit de Vesuvius komen nog steeds rookwolken. Vijf dorpjes rijen zich aaneen onder de vulkaan. De mensen bedenken niet dat het lot van Pompei of Herculaneum hen ook kan treffen. In 1794 heeft een lavastroom nog een deel van Torro del Greco in zee gevoerd en een ander deel verbrand. Bij de uitbraak die ik zag bleef de lava 100 stappen voor het dorp staan, anders was het voor de tweede keer verwoest." De toren van Pisa stond toen ook al scheef. Genua, april 1812: "De toren van Pisa neigt 13 voet scheef één kant op, zodat je denkt dat hij elk moment om kan vallen."

Ook de brieven die de familie naar hem toe stuurde, zijn bewaard gebleven met bijvoorbeeld een ooggetuigenverslag van zus Griete. Het bezoek van Napoleon aan Wesel, net over de grens. December 1811. "De keizer kwam de 30e om half 7 's avonds hier aan. Ik heb de grote man echt goed gezien en wilde hem wel, als ik kon, schilderen. Hij heeft niets afschrikwekkends in zijn wezen, ziet er juist ernstig uit en is klein en dik van lichaam, hij heeft geen opvallend uiterlijk, daarbij had hij een lelijke hoed op, een versleten pak en een groene jas aan; als hij er nog een kiel bij aan had gehad, had hij er als een boer uitgezien. Ik kan me nog steeds niet voorstellen dat hij de man is, die zulke groten werken verricht. De mensen hier worden geplaagd door inkwartieringen, als er marsen langskomen."

Wesel was een vestings- en garnizoenenplaats waar altijd veel militairen waren die deels bij mensen werden ondergebracht. Misschien betrof het hier de aanloop voor de veldtocht van Napoleon tegen Rusland in 1812, want het samenstellen van zijn Grande Armée van 600.000 man kostte natuurlijk veel tijd. Hij hield veel van opera en theater. Als hij de kans kreeg, ging hij er soms een paar keer per week heen. Moet je bedenken dat Schubert en Beethoven nog leefden in 1810.

Wenen maart 1811: "Straks komt iemand me halen voor een groot bal in de keizerlijke tuinen, waar 1000 mensen komen. 't Begint pas om 10 uur-half 11 en om 1 uur is het pas echt briljant. De opera's zijn ook heel goed. Goede zangers/essen en orkesten. Een nieuw stuk gaat wel 20-30 keer en is dan nog steeds vol. Er zijn ook altijd veel vreemden. Carnaval in de keizerlijke burcht duurde twee nachten lang van 11-5 uur 's nachts met 10.000 mensen. Je vindt elkaar niet. Ze dansen alleen wals en menuet, meer niet."

Aggie Daniëls

Fragmenten uit Landfort en de familie Luyken, Terborg 2009.

